

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, 11 czerwca 2021 r.

Opinia do ustawy o zmianie niektórych ustaw związanych ze świadczeniami na rzecz rodziny

(druk nr 402)

I. Cel i przedmiot ustawy

Nowelizacja obejmuje 11 ustaw¹⁾, przy czym jej zasadniczą część stanowią zmiany związane ze świadczeniami wypłacanymi z funduszu alimentacyjnego (art. 5 – ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów) oraz świadczeniami rodzinnymi (art. 3 – ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych)²⁾. Proponowane uregulowania mają na celu poprawę sytuacji rodzin oraz usprawnienie pracy urzędów zajmujących się przyznawaniem i wypłatą świadczeń.

Jako istotną zmianę należy wskazać wprowadzenie stałego mechanizmu wzrostu kwoty stanowiącej kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Obowiązująca (od lipca 2020 r.) kwota 900 zł będzie podlegała co 3 lata zwiększeniu

¹⁾ ustawę z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska, ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawę z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawę z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków, ustawę z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych, ustawę z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawę z dnia 4 kwietnia 2019 r. o jednorazowym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów w 2019 r., ustawę z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz ustawę z dnia 19 czerwca 2020 r. o dodatku solidarnościowym przyznawanym w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom COVID-19.

²⁾ trzeba zaznaczyć, że do niektórych przepisów zawartych w ustawie o świadczeniach rodzinnych (m. in. w zakresie niektórych pojęć jak *dochód* czy też odnośnie do postępowania w sprawie przyznawania świadczeń) odsyłają inne, objęte nowelizacją, ustawy.

o wskaźnik waloryzacji, którym będzie procentowy skumulowany wzrost minimalnego wynagrodzenia za pracę, a pierwsza waloryzacja nastąpi w 2023 r.

Ustawa nowelizująca wprowadza m. in. także zmiany dotyczące zakresu pojęcia *dochodu* – rozszerza dotychczasowy katalog dochodów (nieopodatkowanych), obejmujący dochód rodziny uprawniający do świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego, o stypendia dla bezrobotnych finansowane ze środków Funduszu Pracy (analogicznie do finansowanych ze środków Unii Europejskiej).

Ponadto ustawa przesądza o nieusuwaniu z biur informacji gospodarczej informacji o długach dłużników alimentacyjnych wobec Skarbu Państwa powstałych z tytułu świadczeń wypłaconych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, dopóki długi te nie zostaną na rzecz Skarbu Państwa spłacone.

Doprecyzowuje się, że odpowiedzialność pracodawcy w przypadku bezumownego zatrudnienia dłużnika alimentacyjnego lub wypłacania mu wynagrodzenia „nieoficjalnie”, poza zawieraniem umowy, zagrożona zwiększoną wysokością grzywny w stosunku do pracodawcy, ma dotyczyć przypadków pracowników ujawnionych w Krajowym Rejestrze Zadłużonych.

Ustawa wprowadza możliwość samodzielnego pozyskiwania przez gminy danych podatkowych z Ministerstwa Finansów, niezbędnych do ustalenia, uprawniającego do świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego, dochodu z tytułu działalności opodatkowanej na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (ryczałt od przychodów ewidencjonowanych, karta podatkowa, ryczałt od przychodów osób duchownych). Usługa ta obejmie także pozyskiwanie danych o przychodach osiąganych przez osoby do ukończenia 26. roku życia, które zostały zwolnione z podatku dochodowego od osób fizycznych. Ustawa zapewni także samodzielne pozyskiwanie przez gminy informacji, czy osoba ubiegająca się o zasiłek pielęgnacyjny lub otrzymująca go, pobiera dodatek pielęgnacyjny (zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego).

Ustawa zawiera nową regulację wskazującą tryb postępowania organów właściwych w przypadku zmiany miejsca zamieszkania osoby, która złożyła wniosek o przyznanie świadczenia albo osoby, której świadczenie zostało już przyznane i wypłacane, co ma

usprawnić przyznawanie i realizację świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Nowelizacja wprowadza także rozwiązania służące przyspieszeniu załatwiania przez wojewodów spraw o świadczenie wychowawcze i świadczenia rodzinne w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego oraz wyłączające stosowanie ponagień, o których mowa w art. 37 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, w odniesieniu do spraw dotyczących świadczeń dla bezrobotnych w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, a także w sprawach dotyczących wydania zezwolenia na pracę, zezwolenia na pracę sezonową oraz wpisu oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi do ewidencji oświadczeń.

Ustawa stanowi również, że obniżenie wynagrodzenia (dochodu) z powodu przeciwdziałania COVID-19 będzie uwzględniane przy ustalaniu prawa do świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego na okres 2021–2022, a także, że utrata/uzyskanie dodatku solidarnościowego będzie uwzględniana przy ustalaniu prawa do świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego na okres 2021–2022.

Przyjęte uregulowania co do zasady wchodzą w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

– rozszerzenia katalogu dochodów nieopodatkowanych objętych definicją dochodu, uprawniającego do świadczeń (uwzględnienie stypendiów dla bezrobotnych finansowanych ze środków Funduszu Pracy) oraz zmian w Kodeksie pracy związanych z ujawnieniem dłużnika w Krajowym Rejestrze Zadłużonych, których wejście w życie przewidziano na dzień 1 lipca 2021 r.

oraz

– przepisów dotyczących nieusuwania z biur informacji gospodarczej informacji o długach dłużników alimentacyjnych wobec Skarbu Państwa powstałych z tytułu świadczeń wypłaconych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, dopóki długi na rzecz Skarbu Państwa nie zostaną spłacone, regulacja ta wejdzie w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia (ze względu na konieczność dostosowania systemów teleinformatycznych biur informacji gospodarczej).

II. Przebieg prac legislacyjnych

Rządowy projekt ustawy (druk nr 1015) wpłynął do Sejmu 15 marca 2021 r. I czytanie odbyło się na 28. posiedzeniu Sejmu, następnie projekt skierowano Komisji Polityki Społecznej i Rodziny. Sprawozdanie Komisji (druk nr 1148) zawiera kilka zmian o charakterze porządkującym, a także korektę legislacyjną w zakresie odwołań w przepisach innych ustaw jak np. w ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (art. 6) czy też skreślenie zmiany, która okazała się zbędna³⁾. Sprawozdanie zawiera wnioski mniejszości Komisji, które dotyczą uregulowania kryterium dochodowego w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów oraz mechanizmu wzrostu kwoty kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z tego funduszu.

Podczas II czytania na 30. posiedzeniu Sejmu zgłoszono dwie poprawki dotyczące ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów – progę dochodowego i terminu jego pierwszej waloryzacji oraz częstotliwości przeprowadzania waloryzacji. Komisja rekomendowała ich odrzucenie.

Sejm przyjął ustawę w kształcie przedstawionym w sprawozdaniu Komisji. Za przyjęciem ustawy oddano 447 głosy, przy 3 przeciwnych oraz jednym głosem wstrzymującym się.

III. Uwagi szczegółowe

1. W art. 2 w pkt 3 oraz w art. 6 w pkt 3 ustawodawca rezygnuje z formy rozporządzenia określającego wzory wniosków i oświadczeń/zaświadczeń. W tym zakresie dokonano jednak nowelizacji w sposób pośredni, nadając nowe brzmienie dotychczasowym ustępom stanowiącym podstawę prawną do wydania rozporządzeń. Zgodnie z Zasadami Techniki Prawodawczej nie należy wprowadzać zmian w sposób dorozumiany, czyli pośredni (por. § 86 ZTP), lecz wprost, aby zachować przejrzystość i jasność oraz aby nie było wątpliwości, na czym polega zmiana.

Propozycja poprawek:

1) w art. 2:

³⁾ do ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych, Sejm przyjął ją wcześniej, na 28. posiedzeniu Sejmu

- a) pkt 3 otrzymuje brzmienie:
„3) uchyla się ust. 10s;”;
- b) dodaje się pkt 4 w brzmieniu:
„4) dodaje się ust. 10t w brzmieniu:
„10t. Żądanie wydania zaświadczenia oraz zaświadczenie, o których mowa w ust. 10g, sporządza się zgodnie ze wzorami udostępnionymi w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej ministra właściwego do spraw klimatu.”.”;

2) w art. 6:

- a) w pkt 1, w pkt 4 wyrazy „ust. 12” zastępuje się wyrazami „ust. 13”;
- b) pkt 3 otrzymuje brzmienie:
„3) uchyla się ust. 12;”;
- c) dodaje się pkt 4 w brzmieniu:
„4) dodaje się ust. 13 w brzmieniu:
„13. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, oraz oświadczenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, sporządza się zgodnie ze wzorami udostępnionymi w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej ministra właściwego do spraw klimatu.”.”;

2. Ponieważ Sejm przyjmując 28 maja 2021 r. ustawę o zmianie ustawy o Krajowym Rejestrze Zadłużonych oraz niektórych innych ustaw (w tym dniu rozpatrzył do niej poprawki uchwalone na 24. posiedzeniu Senatu), przesunął przewidywany dotychczas na 1 lipca br. termin wejścia w życie ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych, należy również dokonać niezbędnej korekty w opiniowanej ustawie. Zawiera ona bowiem w art. 1 (zmiana Kodeksu pracy) odesłanie do ustawy z dnia 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych i określa wejście w życie tego artykułu zgodnie z wcześniejszymi założeniami na dzień 1 lipca br. Przyjęcie przez Sejm zmiany tego terminu na dzień 1 grudnia br., powoduje konieczność korekty w art. 23 ustawy o zmianie niektórych ustaw związanych ze świadczeniami na rzecz rodziny. Z informacji uzyskanych na stronie Prezydenta wynika, że ustawa ta została już podpisana, zapewne niebawem ukaże się w Dzienniku Ustaw.

Propozycja poprawki:

1) w art. 23:

- a) w pkt 1 wyrazy „art. 1 i art. 3 pkt 1, które wchodzi” zastępuje się wyrazami „art. 3 pkt 1, który wchodzi”,
- b) po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:
„1a)art. 1, który wchodzi w życie z dniem 1 grudnia 2021 r.;”.

Bożena Langner

Główny legislator